

A R K A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

O B Y D L E N Ý
O S T R O V

TRIFID

TRIFID

Arkadij a Boris Strugačtí
Obydlený ostrov

Copyright © Arkadij Strugackij and Boris Strugackij, 1971
Translation © Libor Dvořák, 2009
Cover © Marek Hlavatý, 2009
© TRITON, 2009

ISBN 978-80-7387-262-5

Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

ARKADIJ A BORIS
STRUGAČTÍ
OBYDLENÝ OSTROV

A R K A D I J
B O R I S
STRUGAČTÍ

O B Y D L E N Ý
O S T R O V

TRIFID

Kapitola první

Maxim otevřel průlez, vystrčil hlavu a s obavou pohlédl k nebi. Nebe tu bylo nízké a jakési tvrdé, bez oné lehkomyšlné průzračnosti, jež vypovídá o bezednosti vesmíru a mnohosti živých světů – pravá biblická nebeská bář, hladká a neproniknutelná. Ta bář nepochybně spočívala na ramenou místního Atlanta a rovnoměrně fosforeskovala. Maxim se zadíval do míst, odkud přiletěl, a hledal v nadhlavníku díru, kterou prorazila jeho kosmická loď, ale žádná díra tam nebyla, jen se tam jako kapky černé tuše ve vodě rozpíjely dvě velké černé kaňky. Odklopil masivní dveře naplno a seskočil do vysoké suché trávy.

Vzduch byl horký a hustý, voněl tu prach, staré železo, rozdrčené rostlinstvo a život. Smrt tu voněla taky, dávna a nepochopitelná smrt. Tráva mu byla po pás: nedaleko se černaly džungle křovin, tu a tam neuspořádaně čněly unylé pokroucené stromy. Bylo téměř světlo, jako na Zemi za jasné měsíčné noci, chyběly jen noční stíny a průsvitná mlžná modř. Všechno se tu zdálo šedé, uprášené a ploché. Loď stála na dně obrovské kotliny s povlnnými svahy: okolní terén se směrem k rozmazanému, nejasnému obzoru znatelně zvedal, což bylo zvláštní, protože někde kousek stranou plynula velká a klidná řeka, která se valila vzhůru po úbočí kotliny k západu.

Maxim s dlaní klouzající po chladném, lehce zvlhlém plášti obešel celou loď. Stopy po nárazech objevil přes-

ně tam, kde je očekával. Hluboká nepříjemná prohlubeň těsně pod indikačním prstencem – po téhle ráně loď trhavě nadskočila a sklonila se ke straně, takže autopilot začal stávkovat a Maxim musel řízení urychleně převzít do vlastních rukou, a rýha vedle pravého průzoru – to přišlo asi deset vteřin nato, když se loď natočila bokem ke směru přistávacího manévru a Maxim přestal na jedno oko vidět. Ještě jednou pohlédl do nadhlavníku. Černé kaňky se už stačily téměř ztratit. Meteorický déšť ve stratosféře, pravděpodobnost nula celá, nula nula nula atakdale... Jenže ke každé události, která je v zásadě možná, jednou dojít musí...

Maxim se nasoukal zpátky do kabiny, zapnul na velitelském pultu autoregenerační režim, uvedl do provozu expresní laboratoř a vypravil se k řece. Je to sice takové menší dobrodružství, ale jinak rutinní záležitost. Nuda. U nás v SVP jsou dokonce i dobrodružství součástí rutiny. Meteorický útok, nebezpečné záření, havárie během přistání. Havárie během přistání, nebezpečné záření, meteorický útok... Dobrodružství těla.

Vysoká křehká tráva šelestila a křupala pod nohama, na kalhotách se zachytávala pichlavá semena. S drnčivým zvoněním na něj nalétlo mračno nějakých mušek, chvíli se mu hemžilo před obličejem a zase si ho přestalo všímat. Dospělí, solidní lidé se Skupině volného průzkumu vyhnou velkým obloukem. Ti se starají o své dospělé, solidní záležitosti a dobře vědí, že všechny ty neznámé planety jsou ve své podstatě dosti fádňí a únavné... Fádňě únavné. Únavně fádňí... Ovšem když je vám dvacet let, když dohromady nic neumíte, dohromady ještě nevíte, co byste jednou chtěli umět, když jste se ještě nenaučili hospodařit se svým největším pokladem, totiž s časem, když nemáte žádné zvláštní

schopnosti a nedá se očekávat, že se nějaké vůbec dostaví, když dominantou vaší dvacetileté bytosti stejně jako před deseti roky není hlava, ale ruce a nohy, když jste natolik primitivní, že věříte v možnost objevit na neznámých planetách něco, co si na Zemi ani nedokážeme představit, když, když, když... tak to je potom jiná... to prosím. Vezměte si katalog, otevřete ho na libovolné stránce, šfouchněte ukazovákem do kterékoli řádky a klidně si leťte. Objevte planetu, nazvěte ji svým jménem, určujte její fyzikální charakteristiky, bojujte s místními obludami, pokud na nějaké narazíte, navazujte kontakty, bude-li s kým, nebo si tam pomaloučku polehoučku robinzonujte, pokud by se snad ukázalo, že tam nikoho nenajdete... Ono se samozřejmě nedá říct, že by to všechno bylo zbytečné. Dočkáte se vděku, dovíte se, že jste vykonali všechno, co bylo ve vašich silách, a nějaký významný odborník si vás pozve k pohovoru... Školáci, zejména ti s horším prospěchem, k vám budou vzhlížet s úctou, ale když vás potká učitel, jen se zeptá: „Tak ty jsi ještě pořád u SVP?“, převede řeč na jinou kolej a zatváří se provinile a zarmouceně, protože odpovědnost za to, že jste ještě pořád jen u SVP, vztáhne na sebe. A otec řekne jenom: „Hm...“ a nejspíše vám nabídne místo laboranta na svém pracovišti; a maminka řekne: „Ale Maxi, ty jsi přece jako dítě docela slušně kreslil...“; a Peter řekne: „Jak dlouho to ještě chceš takhle pytlíkovat? Už té ostudy bylo dost...!“; a Jenny řekne: „Seznamte se, to je můj manžel.“ A všichni budou mít pravdu, všichni kromě vás. A vy se vrátíte na Správu SVP, budete se snažit nevidět dva stejné nekňuby, co se hrabou v katalogích u sousedního regálu, vytáhnete další díl, nazdařbůh ho otevřete a šfouchnete prstem do stránky...

Než seběhl po srázu k vodě, ohlédl se. Za ním se zvolna narovnávala a napřimovala zdupaná tráva, na pozadí nebe se černaly křivolaké stromy a zářil malý kroužek otevřeného průlezu. Všechno bylo víc než obyčejné. No a co, řekl si. Tak ať... Kéž bych tak našel mocnou, starou a moudrou civilizaci. Civilizaci humanoidní... A byl u vody. Řeka byla skutečně mohutná, klidná a dokonce i prostým okem bylo vidět, jak stéká z východu a směrem na západ zase stoupá. (Tady je ale obludná refrakce...!) Všiml si, že druhý břeh je povlovný a zarostlý hustým rákosím a asi kilometr proti proudu trčí z vody nějaké sloupy a pokřivené nosníky deformované příhradové konstrukce, díky popínavým rostlinám celé huňaté. Civilizace, pomyslel si Maxim bez zvláštního nadšení. Kolem bylo cítit poměrně dost železa a taky něco nepříjemného a dusivého; když Maxim nabral do dlaní vodu, pochopil, že je to radiace, dost silná a zdraví škodlivá. Řeka přinášela z východu radioaktivní látky a Maximovi bylo rázem jasné, že užitku z téhle civilizace bude poskrovnu, že zase šlápl vedle, že kontakt zbytečně vyvolávat nebude, ale provede jen běžné analýzy, nenápadně planetu dvakrát oblétné v rovině rovníku a zase potáhne po svých, na Zemi předá materiály rozšafným strejdům z Rady galaktické bezpečnosti, kteří už na tomhle světě něco viděli a něco pamatují, a co nejrychleji na všechno zapomene.

Na všechno zapomenout...

Štítivě otřepal vodu z prstů a otřel si je o písek, přídřepal a zamyslel se. Pokusil se dát si dohromady alespoň hrubou představu o obyvatelích téhle planety, kterým se tu jen sotva bude nějak zvlášť dařit. Kdesi za lesy stálo město, jemuž se zřejmě taky dvakrát nedaří: špinavé továrny, vetché reaktory, z nichž se do řeky valí

radioaktivní odpad, šeredné domy s plechovými střechami, samé zdi a skoro žádná okna, uprášené ulice zavalené odpadky a zdechlinami domácích zvířat, kolem města hluboký příkop s padacími mosty... Ačkoli ne, to bylo už před reaktory. A lidé. Znovu zkusil popřemýšlet o domorodcích, ale nedokázal to. Věděl jen, že na sobě budou mít plno svršků, že jsou skoro celí zabalení do tlusté hrubé látky a nosí bílé límečky, které odírají krk. Pak uviděl v písku stopy.

Byly to stopy bosých nohou. Někdo tu seběhl po srázu už před ním a vstoupil do řeky. Někdo těžký, nemožný, s velkými širokými chodidly a nohama do ‚o‘ – nepochybně humanoid, jedině že měl na nohou po šesti prstech. S hekáním a funěním slezl po svahu, chvíli pajdal po písku, jeho tělo šplouchlo do radioaktivních vod, chraptivě si odfrkl a plaval na druhou stranu, do hustého rákosí. S vysokým bílým límečkem u krku...

Všechno kolem náhle ozářil jasný modravý záblesk, vzápětí nad srázem cosi zahřmělo, zasyčelo a zapraštělo ohnivým třeskem. Maxim vyskočil. Po strmém břehu se sypala hlína, něco se s nebezpečným hvizdem přehnal po nebi, žuchlo doprostřed řeky a zvedlo vysoký gejzír smíšený s bílou párou. Maxim se chvatně rozběhl zpátky. Už věděl, co se stalo, jen nechápal proč, a vůbec ho nepřekvapilo, když na místě, kde ještě před několika okamžiky stála loď, spatřil kolotající sloup rozžhaveného dýmu, který se jako gigantická vývrтка zarával do fosforeskující bání. Loď pukla, keramitová skořápka planula nafialovělým žářem, kolem vesele hořela suchá tráva, plápolaly křoviny a první proužky dýmu už stoupaly i z pokroucených stromů. Do tváře mu zabušil zběsilý žár, Maxim si zastínil obličej dlaní a ustupoval po hraně srázného břehu – nejdřív o krok,

pak o další krok, a zase a zas... Couval dál, upíral usazené oči na tu nádhernou, velkolepě žhnoucí pochodň, z níž vystřelovaly nachové a zelenavé jiskry, na náhle vybuchlý vulkán, na nesmyslný hodokvas roz dováděné energie.

Ale proč, proč tohle...? pomyslel si bezradně. Přišla velká opice, zjistila, že jsem někde pryč, vlezla dovnitř, uzavřela vchod, přestože ani já pořádně nevím, jak to ta automatika dělá, ale ona si to nějak dala dohromady; takže to asi byla chápavá opice, šestiprstá – a ta opice tedy uzavřela vstup na palubu... Co asi tak může být pod palubou takové kosmické lodi...? Zkrátka našla akumulátory, popadla pořádný balvan a prásk...! Opravdu hodně velký balvan, tak třítunový – a bum ho...! Musela to být opice jako slon... A těmi svými šutráky mou loď odrovnala – dvakrát mě zasáhla už ve stratosféře a tady dole mě dorazila... Zvláštní historie. To se snad ještě nestalo. Jenže co já si teď počnu? Hledat mě začnou poměrně brzy, ovšem i když se po mně začnou shánět, sotva je napadne, že něco takového by se vůbec mohlo stát, že by pilot zkázu lodi mohl přežít... Co bude teď? Co maminka... otec... učitel...?

Otočil se zády k požáru a šel pryč. Rychle kráčel podél řeky; všechno kolem ozařovalo rudé světlo; před ním se po trávě zmítal jeho vlastní stín, který se tu zkracoval, tu zase natahoval. Vpravo začínal řídký les vonící trouchnivinou, tráva změkla a zvlhla. Zpod nohou mu vyrazili dva velcí noční ptáci a nízko nad hladinou táhli na druhou stranu. Hlavou mu blesklo, že by ho oheň mohl dohonit a on by před ním taky musel ustoupit za řeku, musel by přeplavat, a to by bylo nepříjemné. Rudá zář však najednou zablikala, pak zhasla docela a Maxim pochopil, že protipožární soustava si na

rozdíl od něj přece jen uvědomila, co se to vlastně odehrává, a s pečlivostí sobě vlastní splnila svůj úkol. Živě si představil začazené, částečně natavené zásobníky, nesignifikačně trčící uprostřed zpola spálených trosek a svědomitě vypouštějící těžká mračna pyrofagu... Klid, prikazoval si v duchu. Hlavně nebláznit. Čas mám. Času mám přísně vzato habaděj. Mě můžou hledat donekonečna: Loď už neexistuje a najít na planetě jednoho človíčka zřejmě nebude možné. A dokud nepochopí, co se stalo, dokud se skálopevně nepřesvědčí, dokud nebudou mít absolutní jistotu, maminka se nic nedoví... A mezitím na něco přijdu...

Minul nevelký chladný močál, prodral se křovím a ocitl se na silnici, na staré rozpraskané betonce, která se ztrácela v lese. Přistoupil až k zubatému okraji podzemleté a přelomené betonové vozovky, spatřil zrezivělé trosky nějaké zpola potopené mostní konstrukce porostlé šlahouny svlačce a na druhé straně pokračování silnice, již bylo pod zářivou nebeskou klenbou sotva vidět. Kdysi tu zřejmě byl most. A ten most zřejmě někomu překážel, tak ho shodili do vody, čímž nezískal ani na kráse, ani na účelnosti. Maxim se posadil a svěsil nohy dolů nad vodu. Prozkoumal své nitro, zjistil, že zatím nepanikaří, a začal uvažovat.

To nejdůležitější jsem našel. Je tu silnice. Špatná silnice, hrubě postavená silnice a navíc prastará silnice, ale přesto je to silnice, a ty na všech obydlených planetách vedou ke svým stavitelům. Co bych tak teď potřeboval? Potravu ne. Tedy, ve skutečnosti bych jedl jako vlk, ale to se ve mně jen probouzejí pravěké pudy, které hned potlačíme. Vodu budu potřebovat nejdřív za čtyřicet hodin. Vzduchu je dost, i když víc by se mi zamlouvalo, kdyby v atmosféře bylo méně kyslíčku

uhličitého a radioaktivních zplodin. Takže přízemní tužby veškeré žádné. Zato bych uvítal malý, ale co malý, miniaturní a triviální nulový vysílač se spirálovým režimem. A co může být jednodušší než takový jednoduchý nulový vysílač? Jedině snad jednoduchý nulový akumulátor... Zamhouřil oči a v mysli mu zřetelně vytanulo schéma vysílače osazeného pozitronovými emitory. Mít potřebné součástky, dal by tuhle věčičku dohromady raz dva, ani by nemusel otevírat oči. Několikrát si přístroj v duchu sestavil, a když oči otevřel, přístroj tu nebyl. Nebylo nic. Jsem Robinson, pomyslel si, dokonce s jistým zaujetím. Maxim Crusoe. To je ale k vzteku, nic u sebe nemám. Jen šortky bez kapes a kecky. Ale ostrov je obydlený... A když je obydlený, vždycky je naděje, že by se někde dal sehnat primitivní nulový vysílač. Horlivě přemítal o nulovém vysílači, ale nějak se to nedařilo. Pořád viděl maminku, jak jí někdo oznamuje „Váš syn je nezvěstný“, viděl, jak se v té chvíli tváří, jak si otec mne obličej a nechápavě se rozhlíží a jak je jim oběma chladno a neútulno... Ne, poručil si, o tomhle přemýšlet nesmím, o čemkoli, jen o tomhle ne, jinak mi nic nepůjde od ruky. Příkazuju a zakazuju. Příkazuju nepřemýšlet a zakazuju přemýšlet. A dost. Vstal a vykročil po silnici.

Les, na kraji řídký a nesmělý, si postupně dodával odvahy a tlačil se k betonu blíž a blíž. Některé troufalé mladé stromky už dokonce povrch rozlámaly a rostly přímo ve vozovce. Silnice musela být několik desítek let stará, či ještě spíš už několik desítek let nebyla v provozu. Les po obou stranách byl stále vyšší, hustší a neproniknutelnější, tu a tam se větve nad hlavou spojovaly v jednodílnou klenbu. Setmělo se; chvílemi vpravo, chvílemi zase vlevo se z hloubi porostu ozývaly hlasité

hrdelní skřeky. Něco se tam hemžilo, šelestilo a cupitalo. Jednou dokonce asi dvacet kroků před ním přes silnici přeběhl kdosi přízemní, příkrčený a tmavý. Zvonila mračna mušek. A Maxim si musel v duchu říct, že tahle končina je natolik zpustlá a divoká, že lidé tu nejspíš nebudou žádní a že se k nim bude muset plahočit několik dní. Temné jeskynní pudy se probudily a znovu a znovu na sebe upozorňovaly. Maxim však cítil, že všude kolem je dostatek živého masa, že hlady tu nezajde, že to všechno sotva bude chutné, ale o to zajímavější by mohl být lov. A protože dumat o tom nejpodstatnějším si zakázal, zavzpomínal, jak chodívali na lov s Petrem a myslivcem Adolfem: lovili holýma rukama, lest proti lsti, reflex proti reflexu, síla proti síle. Tři dny štvát jelena přes polomy a vývraty, dohnat ho, popadnout za paroží a povalit na zem... Jeleni tu nejspíš nebudou, ale není pochyb o tom, že zdejší divočina je požitelná: stačí se na chvílku zastavit a zamyslet, a hned vás nemilosrdně žerou komáři, což je neklamné znamení – kdo je někde k snědku, ten v takovém světě hlady neumře... Nebylo by špatné zabloudit a tak rok dva se potulovat po lesích. Opatřil by si alespoň jednoho kamaráda – nejspíš nějakého vlka či medvěda, chodili by spolu na lov, vykládali by si... Nakonec by to asi člověka přestalo bavit a taky se nezdá, že by blouďení po těchto lesích bylo nějak obzvlášť příjemnou kratochvílí. Všude kolem je plno železa, špatně se tu dýchá... A pak, v každém případě musí nějak dát dohromady ten nulový vysílač...

Zůstal stát a zaposlouchal se. Někde hluboko v lese zazníval monotónní dutý rachot a Maxim si uvědomil, že tenhle hluk slyší už dlouho, ale teprve teď mu věnoval pozornost. Nebylo to ani zvíře, ani vodopád – spíš

mechanismus, nějaký barbarský stroj. Chrčel, tu a tam zavyl, kovově skřípěl a šířil kolem sebe pach rzi. A blížil se.

Maxim se sehnul a těsně při krajnici se nehlučně rozběhl tomu randálu naproti; vzápětí však prudce zastavil, protože div nevběhl do křižovatky. Jeho silnici v pravém úhlu přetínala jiná – bahnitá, s nestvůrně hlubokými vyježděnými kolejiemi, z nichž čněly odporně páchnoucí a silně radioaktivní rozlámané zbytky betonu. Maxim poklesl do dřepu a pohlédl doleva. Rachot motoru a kovové skřípění zaznívalo odtud. A neustále se přibližovalo.

Za minutu se to objevilo. Nesmyslně obrovské, horké, smrduté, celé z nýtovaného pancéřového plechu, drtilo to zuboženou vozovku zrudnými pásy zalepenými bahnem, ale neřítilo se to a vlastně to ani nejelo, spíš se to jen tak hrnulo – hrbaté, nevzhledné, rámusící utrženými pláty ušlechtilého kovu, nadívané surovým plutoniem napůl smíšeným s lanthanoidy, bezmocné, hrozné, bez posádky však zároveň tupé a nebezpečné – přešlo se to přes křižovatku a hřmotilo to dál, skřípající a pískající po drčeném betonu a zanechávající za sebou ohon rozpáleného dusna, po chvíli to zmizelo v lese, tlumeně ryčelo, přešlo se ze strany na stranu, čas od času to náhle zaječelo ve vyšších obrátcích, ale postupně to utichalo...

Maxim si ulehčeně vydechl a zahnal komáry. Otřásl se. Něco tak nesmyslného a ubohého ještě nikdy v životě neviděl. Hm, pomyslel si, tak tady se s vidinou pozitronových emitorů budu muset rozloučit. Pohlédl za kovovou obludou a najednou si všiml, že ta příčná silnice není žádná silnice, ale průsek, úzká štěrbina v lese; stromy nad ní nebe nezakrývaly jako nad silnicí. Že

bych to zkusil dohnat? řekl si. A zastavit to, zhasnout kotel... Zaposlouchal se. V lese bylo slyšet halas a praskot, obluda tam přešlapovala v bahně jako hroch a pak se rachot motoru znovu začal přibližovat. Vracelo se to. Znovu supění, ryk, vlna puchu, řinkot a znovu se to valí přes křižovatku a vleče se to na tu stranu průseku, ze které to před chvílí vyjelo... Ne, řekl si Maxim, s tímhle nechci mít nic společného. Nemám rád zlá zvířata a barbarské automaty... Ještě počkal, pak vyšel z křovin a jediným skokem se přenesl přes zamořenou křižovatku.

Chvíli postupoval velice rychle, zhluboka dýchal a očišťoval plíce od výparů toho ocelového hrocha, ale potom znovu přešel na normální pochodové tempo. Přemítal o tom, co za první dvě hodiny života na svém obydleném ostrově spatřil, a pokusil se všechny náhody a prapodivné střípky tohoto světa skloubit v něco logicky nekonfliktního. Bylo to však velice těžké. Obraz, který z takových úvah vznikal, nebyl reálný, ale pohádkový. Pohádkový byl už tenhle les, přečpaný železným šrotem, a navíc se v něm hlasy téměř lidskými překřikovaly pohádkové bytosti; stará opuštěná silnice stejně jako v pohádce vedla lesem k začarovanému zámku a neviditelní zlí čarodějové se pokoušeli silou zastavit člověka, který se neznámo jak dostal do jejich země. Už daleko od zámku ho zasypali meteority, když to nevyšlo, spálili jeho kosmickou loď, jeho samotného polapili do pasti a poštváli na něj železného draka. Drak byl ovšem, jak se právě ukázalo, příliš starý a hloupý, oni už zřejmě pochopili svůj přehmat a připravují něco modernějšího. „Poslyšte,“ oslovil je Maxim, „já se přece nechystám odčarovávat vaše zámky a budit vaše le-targické krasavice, já se jen chci setkat s někým z vás,

pokud možno s někým chytrým, kdo by mi dokázal pomoci s pozitronovými emitory...”

Ale zlí čarodějové si dál vedli svou. Nejdřív přes silnici položili obrovský prohnílý kmen, pak rozrušili betonový povrch, do podloží vyhrabali obrovskou jámu a naplnili ji zatuchlou radioaktivní břěčkou, a když ani to nepomohlo, když to přestalo bavit i mračna mušek, unavená ustavičným štípáním, a ta nechala Maxima na pokoji, vypustili čarodějové už k ránu z lesů zlou studenou mlhu. Maxim rychle prokřehl a rozběhl se, aby se trochu zahřál. Mlha byla lepkavá, mastná, zaváněla mokřým kovem a hnilobou, ale už zanedlouho se do tohoto pachu přimísil kouř a Maxim si uvědomil, že tu někde nablízku musí hořet živý oheň.

Když Maxim nakonec spatřil kousek od silnice skomírající plaménky a starou nízkou zděnou stavbu zarostlou mechem, s propadlou střechou a prázdnými tmavými okny, nad lesem se rozhořival úsvit a nebe zamihotalo jitřní šedí. Lidi tu nikde nebylo vidět, ale Maxim cítil, že jsou někde nedaleko a možná se už brzy vrátí. Opustil silnici, přeskočil příkop a brodě se po lýtka shnilým listím se přiblížil k ohni.

Ten ho uvítal vlídným pravěkým teplem, které v Maximovi rozdmýchávalo nejstarší lidské instinkty. V takové situaci se dá bez pozdravu předřepnout k plamenům, natáhnout nad ně promrzlé ruce a mlčky čekat, až pán domu stejně nemluvně podá horký kousek masa a horký hrnek. Hospodář tu sice nebyl, ale nad ohněm visel ukoptěný kotlík s ostře vonícím pokrmem, opodál se povaloval prázdný pletený kulatý košík, klubko tenkého kovového lana a nějaké další předměty z kovu i umělých hmot, jejichž poslání a význam Maxim zatím nepochopil.

Poseděl u ohniště, s pohledem upřeným do plamenů se zahřál, pak vstal a zašel do domu. Z budovy zbyla v podstatě jen kamenná krabice zdí. Skrz zborcený strop nad hlavou prosvítalo jitřní nebe, na shnilá podlahová prkna bylo hrůza vstoupit a po koutech rostly bohaté trsy malinově rudých hub – určitě jedovatých, ale když se pořádně prosmaží, jistě se docela dobře dají sníst. Pak však v pološeru zahlédl u zdi čísi kosti promíchané s cáry zteřelého šatstva a všechno pomyšlení na jídlo se rázem vytratilo. Cítil se stísněně, a tak se otočil, seběhl po pobořených schůdcích ven, složil dlaně do hlásné trouby a zahulákal na celý les:

„Haló, šestiprstáci!“

Ozvěna téměř okamžitě uvízla v mlze mezi stromy, nikdo se neozval, jen přímo nad hlavou mu rozčileně zacvrlikala nějaká ptačí havěť.

Maxim se vrátil k ohni, přihodil do plamenů pár větví a nakoukl do kotlíku. Pokrm vřel. Rozhlédl se kolem, našel něco, co alespoň vzdáleně připomínalo lžici, přičichl k tomu, otřel to trávou a znovu přičichl. Pak opatrně stáhl šedý šlem a oklepal ho do popela. Zamíchal jídlo, nabral si z kraje, foukl a s opatrně vyšpulenými rty okusil. Ukázalo se, že to vůbec není špatné, něco jako polévka z tachoržích jater, snad jen chuť to má trochu ostřejší. Maxim lžici odložil, šetrně uchopil kotlík do obou rukou a postavil ho do trávy. Pak se znovu rozhlédl a zvolal:

„Snídaně je hotová!“

Nemohl se zbavit pocitu, že domácí budou někde poblíž, ale zatím vnímal jen nehybné, mlhou zvlhlé keře, černé kostrbaté kmeny stromů, praskání ohně a ustárané repetění ptactva.

„No prosím,“ řekl znovu nahlas. „Dělejte, jak myslíte, ale já zahajuju kontakt.“

Velmi rychle tomu přišel na chuť. Buď byla lžice příliš velká, nebo se pud sebezáchovy měl až příliš čile k světu, ale než se stačil vzpamatovat, spořádal dobrou třetinu kotlíku. Lítostivě poodstoupil, chvíli jen tak postál, zkoumal vlastní chuťové vjemy a pečlivě utřel lžící; pak se neudržel a nabral si ještě jednou, až ode dna, ty chutné hnědavé kousky, které trochu připomínaly trepang a na jazyku se jen rozplývaly, až se nakonec definitivně přemohl, vyleštil lžící do sucha a položil ji napříč přes kotlík. Nejvyšší čas učinit zadost pocitu vděčnosti.

Vyskočil, vybral si několik tenkých proutků a zamířil s nimi do domu. Opatrně našlapuje po ztrouchnivělých prknech a snaže se nezavadit pohledem o zbytky kostry u zdi se jal trhat houby a napichovat nejpevnější kloboučky na prut. Ještě kdybych vás tak mohl osolit a posypat paprikou, ale nevádí, napoprvé to musí stačit takhle. Pověsíme vás pěkně nad ohýnek, veškerá aktivní organika se z vás vypaří a bude z vás pochoutka, bude z vás můj první přínos kultuře tohoto obydlého ostrova...

Šero v domě náhle zhoustlo a on si okamžitě uvědomil, že ho někdo sleduje. Včas v sobě potlačil nutkání polekaně se otočit, napočítal do deseti, pomalu se vztyčil, a dřív než klidně otočil hlavu, nasadil přívětivý úsměv.

Oknem na něj zírala dlouhá tmavá tvář s unylýma očima, s unyle pokleslými koutky úst, a dívala se absolutně bez zájmu, beze zloby a bez radosti, jako by nesledovala bytost z jiného světa, ale otravné domácí zvíře, které se zase cpe někam, kde v žádném případě nemá co pohledávat. Hleděli na sebe několik vteřin a Maxim cítil, jak unylost čišící z toho obličejě zaplavuje dům, jak bičuje les, celou planetu i její nejbližší okolí, jak všechno zešedlo, zplačtivělo a pohaslo: Tohle

všechno už tu bylo, říkal ten pohled, a mockrát, ještě mockrát to tu bude, žádná spása před vší tou šedou, pohaslou a uplakanou nudou se neočekává. Pak se v domě udělala ještě větší tma a Maxim se obrátil ke dveřím.

Celý vchod širokými rameny zahradil rozložitý muž, rozkročený na krátkých pevných nohou a navlečený v prapodivně kostkované kombinéze, s hlavou hustě porostlou ryšavými vlasy a vousisky. Z bujně zrzavé džungle se na Maxima upírala ostrá, velice neodbytná, velice pichlavá a zároveň nepochopitelně veselá modrá očka – veselá zřejmě především díky kontrastu s vesmírnou unylostí, která do domu proudila oknem. Tlmatý pořez zřejmě příchozí z jiného světa neviděl poprvé a byl zvyklý vypořádat se s takovými otravnými návštěvami rychle, drsně a rozhodně – bez všelijakých kontaktů a dalších zbytečných komplikací. Přes krk mu na koženém řemeni visela velezlověštná silná kovová roura a ústí onoho nástroje účtování s přivandrovalci pevnou špinavou rukou namířil přímo na Maximovo břicho. Rázem bylo jasné, že ani o mimořádné hodnotě lidského života, ani o Chartě lidských práv, ani o dalších velkolepých vymoženostech vrcholného humanismu a koneckonců ani o humanismu jako takovém v životě neslyšel, a kdybyste mu o tom chtěli začít vykládat, nebude tomu věřit.

Maximovi však mnoho možností volby nezbývalo. Natáhl před sebe proutek s napíchanými kloboučky hub, jeho ústa se roztáhla do ještě srdečnějšího úsměvu a s přehnaně pečlivou artikulací pronesl:

„Mír! Všechno v pořádku! Všechno je dobré!“

Unylá osoba v okně na toto zvolání reagovala dlouhou nesrozumitelnou frází, prostor kontaktu vyklidila

a soudě podle zvuků zvenčí se rozhodla přihodit do ohně ještě pár suchých větví. Rozcuchaný ryšavý plnovous modrookého se zahýbal a z měděných houštin se vyrojily hrkavé, řvavé a skřípavé zvuky, které Maximovi velice živě připomínaly železného draka na křižovatce.

„Ano!“ odvětil Maxim a energicky zakýval hlavou. „Země! Vesmír.“ Píchl proutkem někam nad hlavu a zravý plnovous poslušně pohlédl k prolomenému stropu. „Maxim!“ pokračoval Maxim a zavrtal si ukazovákem do prsou. „Maxim! Jmenuju se Maxim!“ Pro větší názornost si na hrudní koš zabušil jako rozlícená gorila. „Maxim!“

„Machch-ssim!“ zachrčel ryšavý plnovous se zvláštním přízvukem.

S očima upřenýma na Maxima pak přes rameno vypustil dávku rachotivých zvuků, v níž se několikrát opakovalo slovo ‚Machsim‘, a neviditelné unylé individuum na to odpovědělo sérií nevýslovně teskných fonémů. Modré vousáčovy oči div nevypadly z důlků, žlutozubá tlama se otevřela a muž se rozřehtal. Konečně mu došla bizarní komičnost celé situace. Když se ryšavý plnovous dosyta vysmál, protřel si volnou rukou uslzené oči, sklonil hlaveň své smrtonosné zbraně a jednoznačným gestem Maxima vybídl: Polez ven!

Maxim s radostí poslechl. Vyšel přede dveře a znovu podával vousáčovi prut s houbami. Ten si proutek vzal, chvíli jím nechápavě otáčel, přičichl k nim a zahodil ho.

„Tak to ne!“ ohradil se Maxim. „Ještě se budete cpát, až vám bude za ušima praskat!“

Sehnul se a prut zvedl. Vousáč nic nenamítal. Poplácal Maxima po zádech, přistrčil ho k ohni, nalehl mu na rameno, posadil ho na zem a něco mu důtklivě za-

čal vtoukat do hlavy. Maxim ho však neposlouchal. Prohlížel si unylého. Ten seděl na druhé straně a sušil jakýsi velký špinavý hadr. Jednu nohu měl bosou a neustále pohyboval prsty a – a těch prstů bylo pět. Pět, rozhodně ne šest.

Kapitola druhá

Gaj seděl na krajíčku lesa pod oknem, leštil si manžetou kokardu na baretu a sledoval, jak kaprál Varibobu vyplňuje cestovní doklady. Kaprálova hlava se skláněla ke straně, oči vypoulené, levá ruka položená na stole přidržovala formulář s rudou ořízkou a pravá poklidně vykreslovala kaligraficky dokonalá písmena. Jde mu to báječně, pomyslel si Gaj s jistou závistí. Takový starý inkoust, dvacet let u Legie, a pořád jen pisař. Můj ty smutku, a takhle vyvaluje oči – ta pýcha brigády... Teď určitě ještě vyplázne jazyk... No prosím, už je to tady. I jazyk má od inkoustu. Tak buď zdrav, Varibobu, ty můj kalamáři stará, už se nikdy neuvídíme. A vůbec, je to smutné, že musím jet pryč, kluci tu nejsou špatní, páni důstojníci taky, a služba je užitečná, ta už něco znamená... Gaj popotáhl a pohlédl oknem ven.

Za oknem hnal vítr širokou ulicí bez chodníků, dlážděnou starými šestiúhelníkovými kostkami, bílý prach; bělaly se tam zdi dlouhých, fádne stejných baráků s kanceláři a pracovišti technického personálu; a tamhle kráčí, jednou rukou si chrání obličej před prachem a druhou přidržuje sukni paní Idoja, korpulentní, důstojná dáma – statečná žena, která se nebála následovat pana brigadýra i s dětmi až do těchto nebezpečných míst. Strážný u velitelství, zřejmě nováček v ještě nezmačkaném plášti a baretu nataženém přes uši, předpisově provedl „k počtě zbraň“. Potom

přejela dvě auta s vychovanci – nejspíš je vezli na očkování... Takhle se to s nimi musí dělat, hned jednu přišít: Žádné vyklánění přes bočnici, tady nejste někde na bulváru...

„Jak že se to píšeš?“ zeptal se Varibobu. „Gaal, nebo normálně Gal?“

„Prosím ne,“ řekl Gaj. „Příjmení je Gaal.“

„Škoda,“ poznamenal Varibobu a zádumčivě ocucal špičku pera. „Kdybys byl Gal s jedním a, akorát by se mi to vešlo na řádek...“

Jen piš, piš, ty starej kalamáři, pomyslel si Gaj. A řádky nešetří. Achbože, a tohle si říká kaprál... Knoflíky samá měděnka, ty kaprále. Na rukávě dvě pásky, ale střílet ses pořádně nenaučil, to tady ví každý...

Dveře se otevřely a do kanceláře prudce vstoupil pan rytmistr Toot se zlatou páskou dozorcího na rukávě. Gaj se vymrštil a scvakl podpatky. Kaprál se jen nadzvedl, ale psát nepřestal, ten starý bačkora. A to si říká kaprál...

„Aha...“ pronesl pan rytmistr a s odporem si strhl protiprachovou masku. „Vojín Gaal. Už jsem slyšel, prý nás opouštíte. Škoda. Ale mám z vás radost. Doufám, že v hlavním městě budete sloužit stejně nadšeně.“

„Tak jest, pane rytmistře!“ odpověděl Gaj rozehvěle. Blahem ho až zašimralo v nose. Měl pana rytmistra, tohoto skutečně vzdělaného důstojníka a bývalého gymnaziálního profesora, upřímně rád. A teď se ukázalo, že pan rytmistr si jeho snahy také všiml.

„Posaďte se,“ vybídl ho pan rytmistr a prošel za přepážku ke svému stolu. Ani si nesedl, jen zběžně přelétl pohledem po lejtrech a zvedl telefon.

Gaj se taktně odvrátil k oknu.

Venku se nic nezměnilo. Po ulici předusala četa. Gaj jednotku smutně doprovodil pohledem. Teď dojdou do

kantýny, kaprál Serembeš zavelí „Barety dolů!“ a na jeho „děkovné provolání“ vyhrknou kluci třiceti hrdly své „děkovné provolání“, nad hrnci už stoupá pára, na pultě se lesknou misky a dědek Doga už se těší, jak se vytasí se svým největším špekem, s tím o vojákoví a kuchářce... Marná sláva, těžko se odsud odjíždí. Služba je tu nebezpečná, podnebí nezdravé, kuchyň jednotvárná, samé konzervy, ale stejně... Tady na každý pád moc dobře víte, že je vás tu zapotřebí, že se to bez vás neobejde, že tady vlastní hrudí zachycujete zlověstný nápor lesa, nápor, který cítíte na vlastní kůži. Jen těch kamarádů co tu pochoval – tamhle za kasárnami se ježí celý hájek tyčí se zrezivělými přílbami... A na druhé straně je hlavní město. Tam zkrátka hned tak každého nepošlou, a když už, pak rozhodně ne na dovolenou... Tam prý všechny projekty schvaluje Dům Ohňostrůjců, takže každou akci vytrvale sleduje někdo z Ohňostrůjců osobně – s tou vytrvalostí to zřejmě nebude úplně doslova, ale tu a tam si věci zkontrolují, to rozhodně. Gaje zaplavila vlna horka – zničehonic si představil, jak si má na povel vypochoďovat před nástupový tvar, jenže on najednou při dlouhém úkroku klopýtne, praští nosem veliteli přímo pod nohy, moula jeden moulovatá, samopal zarachotí po dlažbě a baret mu sklouzne až bůhvíkam... Vydechl si a kradmo se rozhlédl. Pánbu s námi a zlý pryč...! Inu, je to zkrátka hlavní město! Všechno mají na očích... Ale nic, klid, jiní tam přece taky slouží. A je tam Rada, sestřička Rada... A pošuk strejda s těmi svými starými kostmi a předpotopními želvami... Že už se mi po vás stýskalo, moji zlatí...!

Znovu pohlédl do okna a zaraženě pootevřel ústa. Ulicí k velitelství kráčela podivná dvojice. Jednoho z mužů znal, to je ta zrzavá huba Zef, staršina sto čtrnác-

tého oddílu ženistů a odsouzenec k smrti, který za svůj život vděčil vyčišťovacím pracím na trase. Ovšem ten druhý – no to byl hotový strašák, a strašidelný strašák. Gaj si nejdřív myslel, že je to degenerát, ale vzápětí si uvědomil, že degeneráta by Zef sotva vláčel až na velitelství. Tohle byl obrovský nahý snědý chlapec, masivní jako mladý býk, a na sobě měl jen trenýrky z jakési lesklé tkaniny... Zef nesl svůj oblíbený kanón, ale nezdálo se, že by toho cizáka eskortoval: šli vedle sebe, cizák potrhle mával rukama a něco Zefovi vykládal. Zef jen rozpačitě funěl a vypadal dost přitrouble. Asi nějaký divoch, uzavřel v duchu Gaj. Ale kde by se na trase vzal? Že by ho odchovalo nějaké zvíře? Takové případy se staly. Vypadá to na to – stačí se podívat na ty sva-ly, jen mu hrají...

Sledoval, jak dvojice došla až ke strážnému, jak si Zef otřel čelo a něco vysvětloval a nováček strážný, který Zefa ještě nezná, ho štouchl samopalem pod žebro a odstrčil do předepsané vzdálenosti. Ten polonahý chlapík si toho všiml a vložil se do rozmluvy. Ruce se mu jen míhají a tvář má naprosto nepochopitelnou – její výraz se nedá zachytit, je jako rtuť, a tmavé oči taky blesku-rychle pobíhají sem tam... Tak, a teď už je z toho blázen i strážný. Nejspíš vyhlásí poplach. Gaj se otočil.

„Pane rytmistře, dovolte mi otázku. Staršina sto čtrnáctého někoho přivedl, nechcete se podívat?“

Pan rytmistr přistoupil k oknu, pohlédl ven a oči mu povylezly až na čelo. Strčil do okna, vyklonil se ven, div se nezaklchl prachem, který okamžitě vrazil do místnosti, a zařval:

„Strážný! Propustit!“

Když Gaj už zavíral okno, v chodbě se ozval dupot a Zef i jeho exotický souputník skromně vstoupili do

kanceláře. Těsně za nimi se vevalil velitel stráže a ještě dva další chlapci ze službukonající směny. Zef připažil na švy kalhot, odkašlal si, vypouklil na pana rytmistra nestydatě bleďě modré oči a chraplavě zahřímal:

„Hlášení podává staršina sto čtrnáctého oddílu vychovanec Zef. Na trase byl zadržen tenhle člověk. Podle všech známek je to blázen, pane rytmistře: žere jedovatý houby, nerozumí ani slovu, něco nesrozumitelně brebentí a chodí po světě, jak si račte povšimnout, docela nahatej.“

Zatímco Zef podával hlášení, zadržený přejížděl hbitýma očima po zařízení místnosti a děsivě zvláště se culil na všechny přítomné – zuby měl pravidelné a bílé jako cukr. Pan rytmistr založil ruce za záda, přistoupil k němu blíž a pozorně si ho prohlížel od hlavy až k patě.

„Copak jste zač?“ zeptal se.

Zadržený se zazubil ještě děsivěji, poplácal se dlaní po prsou a nezřetelně pronesl něco jako ‚Machsim‘. Velitel stráže vyprskl, strážní se zachichotali a pan rytmistr se také pousmál. Gaj hned nepochopil, oč jde, ale pak mu došlo, že ve zlodějské hantýrce by ‚Machsim‘ znamenalo ‚snědl nůž‘.

„Nejspíš to bude někdo z vašich,“ řekl pan rytmistr Zefovi.

Zef zakroutil hlavou a z vousisek se mu zvedl oblak prachu.

„To rozhodně ne,“ nesouhlasil. „Von tím Machsim myslí sebe a zlodějský řeči nerozumí. Takže náš nebude.“

„Nejspíš degenerát,“ soudil velitel stráže. (Pan rytmistr si ho chladně změřil pohledem.) „Je nahej...“ vysvětlil bystře velitel stráže a bezděky couvl ke dveřím. „Dovolte mi odejít, pane rytmistře!“

„Běžte,“ přikývl pan rytmistr. „A pošlete někdo pro pana štábního lékaře Zoga... Kde jste ho chytil?“ zeptal se Zefa.

Zef hlásil, že této noci pročešával se svým oddílem čtverec 23-07, zničil čtyři samohybné balisty a jedno zařízení neznámé konstrukce, dva lidé zahynuli při výbuchu a jinak bylo všechno v pořádku. Kolem sedmé hodiny ranní přišel k jeho ohni tento neznámý muž. Přišli na něj dřív, než k nim stačil dojít, pozorovali ho z úkrytu ve křoví a ve vhodném okamžiku ho zajali. Zef ho nejdřív pokládal za uprchlíka, pak si dokonce řekl, že to bude degenerát, a divže po něm nevystřelil, ale rozmyslel si to, protože ten člověk... Zef zjevně zabředl do slepé uličky, bezradně zamával plnovousem a prohlásil:

„Protože jsem zkrátka pochopil, že to degenerát není.“

„Z čeho jste tak usoudil?“ zeptal se pan rytmistr; zadrženy mezitím nehybně stál s rukama zkříženýma na prsou a sledoval chvíli Zefa, chvíli pana rytmistra.

Zef řekl, že se to bude těžko vysvětlovat.

„Za první se ten člověk ničeho nebál a ničeho se nebojí ani teď. Za druhý sundal z vohně kotlík a sněd přesně třetinu, jako to udělá každé pořádné kamarád, a předtím ještě hulákal do lesa, zřejmě chápal, že musíme bejt někde poblíž. Dál: Chtěl nás pohostit houbama. Houby byly jedovatý, takže jsme je nejedli a jeho jsme taky nenechali, ale von se pořád snažil nějak nás pocítit – asi na znamení vděku. Dál: Ani jeden degenerát svýma tělesnýma schopnostma nesahá ani po paty docela normálnímu slabšímu člověku. Kdežto tenhle mě cestou sem uštval jako malýho kluka – bral to přes polomy jako po rovný cestě, strže normálně přeskakoval, pak na mě na druhý straně čekal a navíc mě bůhvíproč,

možná jen z čirýho furiantství, každou chvíli popad do náruče a nějakých dvě stě kroků se mnou utíkal...”

Pan rytmistr Zefa poslouchal a celým svým zjevem dával na srozuměnou, jak bedlivě sleduje tok jeho myšlenek, ale sotva Zef umlkl, důstojník se střelhibitě otočil k zadrženému a bez dlouhých cavyků na něj hontsky zaštekal:

„Vaše jméno! Hodnost! Úkol!“

Gaje rafinovanost tohoto bleskurychlého výpadu nadchla, ale zajatec očividně nerozuměl ani hontsky. Znovu vycenil své velkolepé zuby, poplácal se po prsou a řekl to své ‚Machsim‘, šťouchl trestance do boku a pečlivě vyslovil ‚Zef‘ a pak se rozpovídal – pomalu, s velkými pauzami, živě přitom gestikuluje a ukazuje oběma rukama na strop a pak zase na podlahu. Gajovi se zdálo, že v té promluvě zachytil pár známých slůvek, ale ta s celou věcí nemohla mít absolutně nic společného. Když zajatec umlkl, ozval se kaprál Varibobu:

„Řekl bych, že je to všemi mastmi mazaný špión,“ prohlásil starý kalamář. „Musíme to hlásit panu brigádýrovi.“

Pan rytmistr jako by ho vůbec neslyšel.

„Vy už můžete jít, Zefe,“ vybídl vychovance. „Prokázal jste snahu a to vám bude přičteno k dobru.“

„Tisíceré díky, pane rytmistře!“ zahřímal Zef a už se hotovil odejít, jenže zajatec najednou vyrazil jakési tlumené slůvko, naklonil se přes přepážku a shrábl ze stolu balíček čistých tiskopisů, ležících před kaprálem.

Varibobu se k smrti vylekal (to je mi teda kaprál za všechny prachy!), ucukl do kouta a mrštil po divochovi perem. Divoch násadku obratně zachytil v letu, uvelebil se přímo na přepážce a začal na obrácenou stranu tiskopisu něco kreslit, aniž věnoval nějakou pozornost

Gajovi a Zefovi, kteří se ho pokoušeli uchopit z obou stran za paže.

„Nechte toho!“ okřikl je pan rytmistr a Gaj ochotně poslechl: udržet to hnědé zvíře bylo totéž, jako kdybyste se snažili chytit jedoucí tank za pás.

Pan rytmistr a Zef se postavili nad záda zadržného a přes rameno nakukovali, co to tam čmárá.

„Řek bych, že je to jednodušeji načrt světa,“ broukl nepříteli jistě Zef.

„Hm...“ podotkl pan rytmistr.

„No jasně! Tady v prostředku má Světový Světlo, tohle je Svět a tady jsme podle mého názoru my.“

„Ale proč je to všechno tak ploché?“ zeptal se podezíravě pan rytmistr.

Zef pokrčil rameny.

„Asi projev dětského usuzování... Infantilismus... Podívejte se, teď nejspíš naznačuje, jak se sem k nám dostal.“

„Ano, to je možné, o takovém šílenství už jsem slyšel...“

To už se mezi hladké pevné rameno zajatcovo a hrubou propocenou Zefovu halenu dokázal protlačit i Gaj. Obrázek, který spatřil, mu připadal směšný. Takhle si dětičky z první třídy představují a zobrazují svět: uprostřed malý kroužek, označující Světové Světlo, kolem něj velká kružnice, která představuje Sféru Světa, a na kružnici velká plná tečka, ke které stačí přimalovat ručičky a nožičky a už je z toho „tohle je Svět a tohle jsem já“. A sféru ten cvok nedokázal zobrazit jako pravidelný kruh, vyšel mu z toho protáhlý ovál. Blázen, o tom není pochyb... Nakonec namaloval přerušovanou čáru odněkud z podzemí k tečce – prý takhle jsem se k vám dostal.

Mezitím se zajatec zmocnil dalšího formuláře a rychle maloval dvě maličké Sféry Světa, každou v jiném rohu, a taky je spojil přerušovanou čarou a k tomu všemu naškrábal nějaké klikyháky. Zef beznadějně hvízdal a řekl panu rytmistrovi:

„Dovolte mi odejít!“

Pan rytmistr ho však nepustil.

„Éé... Zefe, pokud se nemýlím, ráčil jste kdysi působit v oblasti... éé...“ A zaťukal si skrčeným ukazovákem na temeno.

„Tak jest,“ připustil po odmlce Zef.

Pan rytmistr se prošel po kanceláři.

„A nemohl byste... ééé, jak bych to řekl... zformulovat svůj názor na tohle individuum... z hlediska vaší profese, asi takhle bych to řekl...“

„To bych prosím nikterak nemohl,“ řekl Zef. „Ztratil jsem právo hovořit z titulu své profese.“

„Chápu,“ zarazil ho pan rytmistr. „To je v pořádku. Za to vás chválím. Ale...“

Zef stál v pozoru s vypoulenýma očima a pan rytmistr se zcela zjevně ocitl ve velkých rozpacích. Gaj všechno moc dobře chápal. Případ to byl vážný, zatraceně vážný. Co kdyby se z toho divocha opravdu vyklubal špión? Pan štábní lékař Zogu je samo sebou perfektní důstojník, ohromný legionář, ovšem jinak jen a jen štábní lékař. Kdežto ta zrzavá tlama Zef se ve své věci vyznala skvěle, než se dala na cestu zločinu.

„No tak dobře,“ povzdechl si pan rytmistr. „Co se dá dělat... Ale když to vezmete čistě lidsky...“ Zastavil se před Zefem. „Chápete? Čistě lidsky... Skutečně se domníváte, že je to šílenec?“

Zef si s odpovědí dával na čas.

„Tak čistě lidsky, říkáte? To by snad šlo, čistě lidsky. Mýlit se je přece člověku vlastní... Takže čistě lidsky bych se klonil k názoru, že jde o ukázkový případ rozpolcení osobnosti, provázený vypuzením vlastního já a jeho nahrazením já domnělým. Dál bych z čistě lidského hlediska, budujícího na životní empirii, doporučil elektrošok a fleopreparáty.“

Kaprál Varibobu si to potajmu všechno sepsal, ale pana rytmistra nenapálíte. Lístek se záznamy kaprálovi vzal a zastrčil ho do náprsní kapsy svého frenče. Mach-sim se znovu rozpovídal a hovořil střídavě k panu rytmistrovi a k Zefovi – ten nebožák asi něco chtěl, asi se mu něco nezdálo – ale vtom už se otevřely dveře a vstoupil pan štábní lékař, jehož tato událost zřejmě vytrhla od oběda.

„Nazdar, Toote,“ prohodil otráveně. „Oč běží? Vy jste, jak vidím, živ a zdrav, z toho mám radost... A co je tohle za kreaturu?“

„Vychovanci ho chytili v lese,“ vysvětlil pan rytmistr. „Mám takové podezření, že je to šílenec.“

„Simulant je to, žádný šílenec,“ zavrčel pan štábní lékař a nalil si z karafy sklenici vody. „Pošlete ho zpátky do lesa, ať pěkně maká.“

„Náš člověk to není,“ namítl rytmistr. „A zatím nevíme, kde se tu vzal. Já bych řekl, že se ho před časem zmocnili degeneráti, on se tam zbláznil a přeběhl k nám.“

„To by se stát mohlo,“ utrousil sarkasticky pan štábní lékař. „Člověk se nejdřív musí zbláznit, aby se mu chtělo přeběhnout k nám.“ Přistoupil k zajatci a rovnou se mu chtěl podívat pod horní víčka. Zajatec výhruzně vycenil zuby a jemně ho odstrčil. „Nono!“ okřikl ho pan štábní lékař a obratně ho čapl za pravé ucho.

Zajatec se podřídil. Pan štábní lékař mu obrátil víčka naruby, s lehkým pohvizdováním mu prohmatl krk, ohnul a zase narovnal ruku v lokti, pak se s velkým hekáním a supěním sehnul a klepl ho pod koleno, vrátil se ke karafě a vypil další sklenici vody.

„Pálí mě žába,“ oznámil.

Gaj pohlédl na Zefa. Muž s ryšavým plnovousem a s ručním kanónem u nohy civěl do zdi, jako by se ho to všechno ani v nejmenším netýkalo. Pan štábní lékař se napil a znovu se začal zabývat cvokem. Prohmatával ho, proklepával, díval se mu na zuby, dvakrát ho pěstí praštil do břicha, pak vytáhl z kapsy plochou krabičku, rozmotal drát, zastrčil konec do zásuvky a začal krabičku přikládat k různým částem divochova těla.

„Tak,“ řekl a smotal kabel. „A říkáte, že je ještě ke všemu němý...?“

„Ne,“ řekl pan rytmistr. „Mluví, ale nějakým zvířecím jazykem. Nerozumí nám. A tohle nakreslil.“

Pan štábní lékař si prohlédl obrázky.

„Taktaktak,“ odušil hloubavě. „Ohromné...“ Vytrhl kaprálovi pero a rychle na kousek papíru namaloval kočku, jak ji malují děti – z kroužků a čárek. „A co říkáš tomuhle, kamaráde?“ řekl a podal kresbičku cvokovi.

Ten ani na okamžik nezaváhal, hned začal škrábat perem po papíře znovu a vedle kočky vzniklo podivné chlupaté zvíře s těžkým nevlídným kukučem. Gaj takové zvíře neznal, ale jedno pochopil: tohle nebyl dětský obrázek. Úžasná kresba, prostě skvělá. Až trochu hrůzostrašná podívaná. Pan štábní lékař vztáhl ruku po peru, jenže cvok mu ho nevrátil a namaloval ještě jednoho živočicha – s obrovskými ušima, vrásčitou kůží a tlustým ocasem místo nosu.

„Báječné!“ rozeřval se nadšeně pan štábní lékař a popláčával se po bocích.

Cvok nebyl k zastavení. Teď nenamaloval zvíře, ale nějaký přístroj, podobný velké průhledné mině. Dovnitř do miny šikovně usadil sedícího človíčka, zaklepal na něj prstem a týmž prstem poklepal po vlastním hrudníku a pronesl:

„Machch-ssim.“

„Tuhle věc moh vidět u řeky,“ prohodil tiše přistoupivší Zef. „Dneska v noci jsme to spálili. Ale ty obludy...?“ Zakroutil hlavou.

Pan štábní lékař jako by si ho teprve teď všiml.

„Á, profesor!“ zvolal s pitvorným potěšením. „A já pořád co mi to tu v kanceláři smrdí. Nebyl byste tak laskav, kolego, a nepronášel vaše velemoudré soudy z tamhletoho kouta? To bych vám byl opravdu velice zavázán...“

Varibobu se zachichotal a pan rytmistr Zefa přísně okřikl:

„Postavte se ke dveřím, Zefe, snad můžete trochu myslet, člověče...“

„No dobře,“ řekl pan štábní lékař. „A co s ním chcete dělat, Toote?“

„Záleží na vaší diagnóze, Zogu,“ odpověděl pan rytmistr. „Pokud je to simulant, pošlu ho prokuratuře, tam už si s ním poradí. Ale pokud je blázen...“

„To není simulant, Toote!“ prohlásil pateticky pan štábní lékař. „A na štábní prokuratuře v žádném případě nemá co pohledávat. Já bych ovšem věděl o místě, kde by mohl vzbudit zájem. Kde je brigadýr?“

„Na trase.“

„Inu, to nakonec není podstatné. Dozorčího dnes máte vy, ne, Toote? Tak toho mimořádně zajímavého

chlapíka odešlete na tuto adresu...“ Pan štábní lékař se posadil za přepážku, papír před sebou zahradil lokty a rameny, aby vyloučil zvědavé pohledy, a na obrácenou stranu posledního obrázku něco napsal.

„Co to je?“ zeptal se pan rytmistr.

„Tohle? To je jedna instituce, která vám za vašeho cvoka bude velmi povděčná, milý Toote. Za to vám ručím.“

Pan rytmistr tiskopis několikrát váhavě obrátil v rukou, pak odešel do nejbližšího kouta kanceláře a prstem k sobě přivolal pana štábního lékaře. Chvilí spolu o něčem polohlasně rozprávěli, takže bylo rozumět jen některým replikám pana Zoga: „...department propagandy... Pošlete ho tam s kurýrem... Tak strašně tajné to snad není, ne... Za to vám ručím... A tomu chlapovi rozkažte, ať na všechno zase zapomene... Kruci, ten cucák stejně nic nepochopí...!“

„Dobrá,“ řekl nakonec pan rytmistr. „Sepíšeme průvodní list. Kaprále Varibobu!“

Kaprál se nadzvedl ze židle.

„Máte cestovní doklady pro vojína Gaala pohromadě?“

„Tak jest!“

„Tak do nich připište ještě eskortovaného zajatce Mach-sima. Vojíne Gaale!“

Gaj klapl podpatky a vypjal se jako strunka.

„Rozkaz, pane rytmistře!“

„Než se ohlásíte na novém působišti v našem hlavním městě, dopravíte zajatce na adresu, kterou máte napsanou na tomhle papírku. Po splnění rozkazu lístek s adresou předáte dozorčímu nové posádky. Adresu zapomenete. To je váš poslední úkol, Gaale, a já samozřejmě očekávám, že ho splníte, jak se sluší a patří na správného legionáře.“

„Provedu!“ zařval Gaj, zachvácený nepopsatelným nadšením.

Zaplavila ho rostoucí vlna zalykavého opojení, zvedla ho a povznesla až k nebesům. Ó, ty sladké minuty vytržení, nezapomenutelné minuty, kdy narůstají křídla, minuty velkomyslného přezírání všeho hrubého, materiálního, tělesného... Minuty, kdy bažíte po tom, abyste na rozkaz splynuli s ohněm, aby vás ten rozkaz zároveň s plameny vydštil proti tisícům nepřátel, do víru divošských hord, vstříc miliónům kulek, a to ještě není všechno, bude to ještě sladší, to úžasné vytržení oslepí a spálí... Ó ohni! Ó plameny! Ó zběsilosti! A teď, teď to přišlo... Teď vstává urostlý, statný krasavec, pýcha brigády, náš kaprál Varibobu se vztyčuje jako ohnivá pochodeň, jako socha slávy a věrnosti a zpívá a my se k němu všichni přidáváme, všichni jako jeden muž...

Vpřed, legionáři, oceloví chlapci!

Vpřed, boříce pevnosti, v oku žár nám kolotá.

Okovanou botou zadupeme na psy,

ať čerstvá krev na mečích mihotá!

A všichni zpívali. Zpíval oslnivý pan rytmistr Toot, vzor legionáře, vzor všech vzorů, za něhož byste teď hned, za zvuků tohoto pochodu obětovali život, duši, všechno. A pan štábní lékař Zogu, vzor milosrdného bratra, drsný jako pravý voják a laskavý jako ruce matčiny... A náš kaprál Varibobu, do morku kostí náš, starý voják, veterán, který v bojích už dávno stačil zešedivět... Ó, jak září knoflíky a stužky na jeho odřeném, zasloužilém stejnokroji, ten nezná nic jiného než službu, nic kromě věčné vojančiny...

*Ocelová pěst nepřítel z cesty smete,
necht' Ohňostrůjci spokojeni jsou!
Úpí zloduch! Však lítost k němu nepokvete,
švarné legie ho na smrt poženou!*

...Ale co má znamenat tohle? On nezpívá, stojí, opírá se o přepážku a motá tou svou pitomou hnědou palicí, šmejdí očima a pořád se zubí, pořád se culí... Na koho se to culíš, ty hnusáku? Ó, jak rád bych k němu těžkým krokem přistoupil a bez rozmýšlení ocelovou pěstí praštil do toho odporného bílého rozšklebeného chrupu... Jenže to nejde, nejde, to je legionáře nedůstojné: Je to přece jen cvok, ubohý mrzák, který skutečného štěstí nikdy nedojde, je to jen slepý, nicotný, ubohý střep pravého lidství... A ten zrzavý vyvrhel se v koutě svjí nesnesitelnou bolestí... Trestanec, zločinecká tlama... Vzít tě tak za klopy, za ten tvůj plesnivý plnovous – a vztyk, hovado! A budeš stát v pozoru, když legionáři zpívají svůj pochod! A po palici, po palici, přes tu špinavou držku, do těch tvých račích očí... Takhle, ták...

Gaj trestance konečně odmrštil, srazil podpatky a otočil se k panu rytmistrovi. Jako vždy po záchvatu blouznivého nadšení mu cosi zvonilo v uších, svět sladce proplouval před očima a jemně se kolébal.

Kaprál Varibobu zmodralý námahou slabě pokuckával a držel se za prsa. Brunátný a zpocený pan štábní lékař lačně lokal vodu přímo z karafy a vytahoval z kapsy kapesník. Pan rytmistr se s nepřítomným výrazem ve tváři mračil, jako by se pokoušel na něco si vzpomenout... U prahu se jako špinavá hromada kostkovaných hadrů zmítal ryšavý Zef. Tvář měl rozbitou, plival krev a slabě sténal se zaťatými zuby. Mach-sim už

se neusmíval. Tvář mu ztuhla a připomínala normální lidský obličej; polonahý muž s otevřenými ústy nehybnými kulatými očima zděšeně zíral na Gaje.

„Vojíne Gaale,“ pronesl přeskakujícím hlasem pan rytmistr. „Éé... co jsem to chtěl... Počkejte, Zogu, nechte mi tam aspoň doušek...“

Kapitola třetí

Maxim se probudil a okamžitě si uvědomil, jak těžkou má hlavu. V místnosti bylo k zalknutí. Už zase v noci zavřeli okno. I když tady z otevřeného okna moc užitku není – město je příliš blízko, ve dne se nad ním vznáší nehybná hnědá čepice odporných výparů, vítr je sem zanáší a nepomůže ani vzdálenost, ani čtvrté patro, ani park dole před domem. Teď si tak moct dát iontovou sprchu, pomyslel si Maxim, a nahý si vyběhnout do parku, ale ne do tohoto prašivého, pološnilého, zedivělého ze všeho toho dýmu a prachu – do našeho, někde u Gladbachu, na břehu stříbřitého Niersu, a proběhnout se v plném tempu takových patnáct kilometrů kolem jezera, opravdu na doraz, pak ho přeplavat, v zájmu pocvičení plic si nějakých dvacet minut pochodit po dně, prolézt změt kluzkých podvodních balvanů... Vyskočil, rozrazil okno dokořán, vyklonil se do mrholivého deště, zhluboka se nadechl vlhkého vzduchu a rozkašlal se – v ovzduší bylo plno svinstva, které tam nepatřilo, a po dešťových kapkách zůstávala na jazyku kovová příchutí. Po dálnici šustivě a svištivě uháněla auta. Dole pod oknem se žlutalo mokré listí a na vysoké kamenné ohradě se něco lesklo. Po parku chodil mužík v promočené pláštěnce a shraboval spadané listí na hromady. Za závojem deště se mlhavě rýsovaly cihlové budovy nějaké předměstské továrny. Ze dvou vysokých komínů jako obvykle líně lezly a okamžitě